प्रासादेभ्यः सुमंत्रस्य राजवेश्मप्रवेशंदृष्ट्वा प्रासादेभ्योवतीर्णानामित्यर्थः ॥ मंदं राजसान्निध्यान्मंदत्वं ॥ २० ॥ किंनामप्रतिवक्ष्यति अतिघोरत्वान्नकिमपिवक्तुंशक्यमितिभावः ॥२१॥ अथ प्रत्येकंराममातॄणां दुःखप्रलापः ॥ यथाचेति यथाजीवंजीवनंदुःखजनकंमन्ये ॥ एवंध्रुवं निश्चयेनसुकरं सुकरनाशंनेतिमन्ये ॥ यत्र यतःपुत्रेरामे आच्छिद्य न्यायप्राप्तमभिषेकमाच्छिद्य त्यक्त्वा निर्यातेसत्यपिकौसल्याजीवति ॥ मन्येइत्येकैकव्यक्त्यपेक्षयैकवचनं ॥२२॥ सत्यरूपं परमार्थरूपं तत्स्त्रीणांवाक्यं निशा

ततोदशरथस्त्रीणांप्रासादेभ्यस्ततस्ततः ॥ रामशोकाभितप्तानांमंदंश्रुश्रावजल्पितं ॥ २० ॥ सहरामेणनिर्यातोविनाराममिहागतः॥ सूतःकिंनामकौसल्यांक्रोशतींप्रतिवक्ष्यति॥ २१॥ यथाचमन्येदुर्जीवमेवंनसुकरंध्रुवं ॥ आच्छिद्यपुत्रेनिर्यातेकौसल्यायत्रजीवति ॥ २२॥ सत्यरूपंतुतद्वाक्यंराजस्त्रीणांनिशामयन्॥ प्रदीप्तइवशोकेनविवेशसहसागृहं ॥ २३॥ सप्रविश्याष्टमींकक्ष्यांराजानंदीनमातुरं॥पुत्रशोकपरिद्यूनमपश्यत्पांडुरेगृहे ॥ २४ ॥ अभिगम्यतमासीनंराजानमभिवाद्यच ॥ सुमंत्रोरामवचनंयथोक्तंप्रत्यवेदयत् ॥२५॥ सतूष्णीमेवतच्छ्रुत्वाराजाविद्रुतमानसः॥ मूर्च्छितोन्यपतद्भूमौरामशोकाभिपीडितः॥ २६॥ ततोंतःपुरमाविद्धंमूर्च्छितेपृथिवीपतौ॥ उच्छ्रित्यबाहूचुक्रोशनृपतौपतितेक्षितौ॥२७॥ सुमित्रयातुसहिताकौसल्यापतितंपतिं॥ उत्थापयामासतदावचनंचेदमब्रवीत्॥ २८॥ इमंतस्यमहाभागदूतंदुष्करकारिणः॥ वनवासादनुप्राप्तंकस्मान्नप्रतिभाषसे॥ २९॥ अद्येममनयंकृत्वाव्यपत्रपसिराघव॥ उत्तिष्ठसुकृतंतेस्तुशोकेनस्यात्सहायता॥ ३०॥

मयन् शोकेनप्रदीप्तइवसन्राजगृहंविवेश ॥ २३ ॥ अत्रश्लोकद्वये तीर्थकतक्कादिव्याख्यानात्यंतंसमंजसेत्युपेक्षिता ॥ सइति परिद्यूनं म्लानं ॥ २४ ॥ प्रत्यवेदयत् ॥ विस्तरेणप्रतिपादनमग्रेभविष्यति ॥ २५ ॥ २६ ॥ आविद्धं दुःखाभिहतं ॥ २७ ॥ ॥ २८ ॥ २९ ॥ अद्येति ॥ इमं दुःखसाधनं पुत्रप्रवासनरूपमनयंकृत्वा अद्य किंव्यपत्रपसि लज्जसे यन्नप्रतिभाषसे तस्माच्छोकंविधूयोत्तिष्ठ तेसुकृतं सत्यपरिपालनरूपंपुण्यमस्तु ॥ किंच एवं शोकेत्वयाक्रियमाणे तवसहायता सहायसमूहः परिजनः सर्वोपिनस्यात् त्वच्छोकेन सर्वोपिनश्येदित्यर्थः ॥ ३० ॥